

W zadaniach od 1 do 6 podkreśl jedną prawidłową odpowiedź.

Zadanie 1 (1 pkt)

Kultura grupy, której normy, wartości i zwyczaje odbiegają od obowiązujących ogół społeczeństwa, to:

- a) subkultura.
- b) wartość.
- c) tożsamość kulturowa.
- d) identyfikacja kulturowa.

Zadanie 2 (1 pkt)

Zachowanie rozpowszechnione w danym społeczeństwie, ale uznawane za naganne określamy, jako:

- a) socjalizację.
- b) patologię.
- c) stereotyp.
- d) szowinizm.

Zadanie 3 (1 pkt)

Zjawisko polegające na występowaniu skrajnych poglądów to:

- a) konformizm.
- b) anarchizacja.
- c) ubożenie społeczeństwa.
- d) radykalizacja nastrojów społecznych.

Zadanie 4 (1 pkt)

W skład niższej izby Parlamentu RP wchodzi:

- a) 100 osób.
- b) 460 osób.
- c) 560 osób.
- d) 250 osób.

Zadanie 5 (1 pkt)

Zbrodnie wojenne wg Konstytucji RP:

- a) ulegają przedawnieniu po 20 latach.
- b) ulegają przedawnieniu po 15 latach.
- c) ulegają przedawnieniu po 30 latach.
- d) nie przedawniają się.

Zadanie 6 (1 pkt)

Warunkiem wejścia w życie ustaw jest ich:

- a) ogłoszenie.
- b) zatwierdzenie przez Sejm.
- c) zatwierdzenie przez Senat.
- d) podpisanie przez Prezydenta.

Zadanie 7 (2 pkt)

Zbadaj prawdziwość poszczególnych zdań wstawiając w miejsce kropek Prawda (P) lub Fałsz (F).

- 1) Grupy nieformalne powstają często wśród osób tworzących grupy formalne.....
- 2) Postawa faktyczna jest tym samym, co postawa deklarowana.....
- 3) Grupa inkluzywna to taka, do której przyjęcie jest obwarowane trudnymi, rygorystycznymi warunkami.....
- 4) Konformizm opiera się na dużym indywidualizmie jednostki.....
- 5) Grupy, które powstały do rozwiązania konkretnego problemu lub wykonania zadania praktycznego to grupy zadaniowe.....
- 6) Zbiorowość to grupa ludzi, których łączy nietrwała więź społeczna wynikająca np. ze wspólnego przebywania w pewnym miejscu.....
- 7) Grupy odniesienia, to grupy do których nie należymy, ale wyznawane przez nich wartości z czasem stają się dla nas ważniejsze niż systemy wartości grup, których jesteśmy członkami.....
- 8) Diada to grupa trzyosobowa.....

Zadanie 8 (5 pkt)

Zapoznaj się z zamieszczonymi poniżej tabelami, które są fragmentami materiałów ze strony internetowej Głównego Urzędu Statystycznego i odpowiedz na pytania.

Tabela nr 1: Prognoza ludności na lata 2003-2030

Dane	Prognoza ludności Polski na lata 2003-2030								
	2003	2004	2010	2014	2017	2020	2024	2027	2030
Ogółem	38191908	38160130	37899229	37684515	37489319	37228846	36746103	36268413	35692989
mężczyźni	18487540	18466613	18329787	18239871	18163569	18057993	17845665	17622240	17344899
kobiety	19704368	19693517	19569442	19444644	19325750	19170853	18900438	18646173	18348090
Miasta	23544849	23497607	23114294	22785199	22490598	22137572	21566386	21063715	20501162
mężczyźni	11192671	11164706	10960860	10800666	10663106	10499886	10233896	9996475	9728487
kobiety	12352178	12332901	12153434	11984533	11827492	11637686	11332490	11067240	10772675
Wieś	14647059	14662523	14784935	14899316	14998721	15091274	15179717	15204698	15191827
mężczyźni	7294869	7301907	7368927	7439205	7500463	7558107	7611769	7625765	7616412
kobiety	7352190	7360616	7416008	7460111	7498258	7533167	7567948	7578933	7575415

Tabela nr 2: Ruch ludności w latach 2000-2002 oraz prognoza na lata 2003-2030

Rok	Ruch naturalny		Migracje zagraniczne	
	urodzenia	zgony	napływ	odpływ
2000	378348	368028	7331	26999
2001	368205	363220	6625	23368
2002	353765	359486	6587	24532
2003	352744	361337	7206	25924
2004	348972	361276	7566	27040
2005	344513	361159	7949	28104
2006	344341	361927	8313	29348
2007	343547	362339	8717	30624
2008	341967	363342	9159	31828
2009	339503	364034	9658	32951
2010	336144	364950	10158	34264
2011	339511	367978	10158	33761
2012	341892	371433	10158	33418
2013	343220	374161	10158	32926
2014	343501	377281	10158	32512
2015	342796	379440	10158	32146
2016	338814	381893	10158	31708
2017	334018	384852	10158	31259
2018	328470	386431	10158	31006
2019	322203	388590	10158	30557
2020	315519	390457	10158	30098
2021	306408	391082	10158	29761
2022	297107	393284	10158	29402
2023	287788	394865	10158	28922
2024	278732	397365	10158	28729
2025	269873	400134	10158	27985
2026	261388	402864	10158	27828
2027	253355	406554	10158	27415
2028	245871	410017	10158	26931
2029	238964	414386	10158	26720
2030	232693	419113	10158	26259

- 1) Jakie są prognozy ludności Polski do 2030 roku? Omów w oparciu o zmiany wielkości populacji, miejsce zamieszkania i płeć.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) Co może być przyczyną zmian liczebności populacji? Wymień dwie przesłanki.

.....
.....
.....
.....
.....

3) Jakie są prognozy GUS dotyczące przyrostu naturalnego w Polsce do 2030r.?

.....
.....
.....
.....

4) Jakie są prognozy GUS dotyczące migracji zagranicznej do 2030r.?

.....
.....
.....
.....

Zadanie 9 (4 pkt)

Część A

Uzupełnij tabelę wpisując po jednym przykładzie dla poszczególnych funkcji rodziny, która jest podstawową instytucją życia społecznego.

Funkcja:	Przykład
1) prokreacyjna	
2) socjalizacyjna	
3) kulturowa	
4) opiekuńcza	
5) ekonomiczna	
6) rekreacyjna	
7) emocjonalna	

Część B

Odpowiedz na pytanie: Z jakich powodów doszło do zmiany roli i znaczenia rodziny, jako podstawowej grupy społecznej? Podaj cztery przyczyny.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10 (1 pkt)

Uzupełnij tabelę przyporządkowując odpowiedni typ przywództwa wg Maxa Webera (tradycyjny, charyzmatyczny, legalny) do przykładów.

Typy przywództwa według Maxa Webera	Przykład
1)	Gandhi; Martin Luther King
2)	George W. Bush; Jacques Chirac.
3)	Elżbieta II; Juan Carlos.

Zadanie 11 (6 pkt)

Część A

Przyporządkuj odpowiednie imiona i nazwiska do doktryny politycznej wpisując w miejsce kropek odpowiednią literę.

- a) Jean Monnet; b) Edward Bernstein; c) John Stuart Mill; d) Karol R. Popper; e) Winston Churchill; f) Tony Blair; g) Gerhard Schröder; h) Emmanuel Mounier; i) Konrad Adenauer; j) Benjamin Constant; k) Edmund Burke; l) Margaret Thatcher.

Doktryna polityczna	Osoba
1) Konserwatyzm
2) Liberalizm
3) Chrześcijańska demokracja
4) Socjaldemokracja

Część B

Do podanych koncepcji (zasad) dobierz doktrynę polityczną wpisując odpowiednią literę w miejsce kropek.

- A) konserwatyzm; B) liberalizm; C) chrześcijańska demokracja; D) socjaldemokracja, E) nazizm; F) komunizm.

- 1) „państwo nocny stróż”,
2) państwo opiekuńcze,

- 3) zasada solidaryzmu,
- 4) rasistowska koncepcja narodu,
- 5) koncepcja partii nowego typu kierującej rewolucją.

1); 2); 3); 4); 5)

Część C

Podaj autora poniższych stwierdzeń wpisując w miejsce kropek jego imię i nazwisko.

1) Zwycięscy nikt nie będzie pytał, czy mówił prawdę.
2) Socjalizm albo śmierć.
3) Nieważne, kto głosuje, ważne, kto liczy głosy

Zadanie 12 (12 pkt)

Część A

Wymień i wpisz w miejsce kropek kompetencje Sejmu, Senatu i Zgromadzenia Narodowego w Polsce:

A) KOMPETENCJE SEJMU (sześć przykładów)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B) KOMPETENCJE SENATU (cztery przykłady)

.....

.....

.....

.....

C) KOMPETENCJE ZGROMADZENIA NARODOWEGO (dwa przykłady)

.....

.....

.....

.....

Część B

Uporządkuj chronologicznie Marszałków Sejmu i Senatu wpisując odpowiednie litery obok liczb.

A) Andrzej Stelmachowski; B) Mikołaj Kozakiewicz; C) Alicja Grześkowiak; D) Wiesław Chrzanowski; E) Józef Zych; F) Maciej Płażyński; G) Longin Pastusiak; H) Józef Oleksy; I) August Chełkowski; J) Marek Borowski; K) Adam Struzik; L) Włodzimierz Cimoszewicz.

I) MARSZAŁKOWIE SEJMU:

1); 2); 3); 4); 5); 6); 7); 8)

II) MARSZAŁKOWIE SENATU:

1); 2); 3); 4); 5)

Część C

Przeczytaj zamieszczony poniżej fragment Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997r. a następnie odpowiedz na pytania.

Rozdział VI *RADA MINISTRÓW I ADMINISTRACJA RZĄDOWA*

Art. 154.

1. Prezydent Rzeczypospolitej desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje Prezesa Rady Ministrów wraz z pozostałymi członkami Rady Ministrów w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów i odbiera przysięgę od członków nowo powołanej Rady Ministrów.

2. Prezes Rady Ministrów, w ciągu 14 dni od dnia powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej, przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania. Wotum zaufania Sejm uchwała bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

3. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie ust. 1 lub nieudzielenia jej wotum zaufania w trybie ust. 2 Sejm w ciągu 14 dni od upływu terminów określonych w ust. 1 lub ust. 2 wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Prezydent Rzeczypospolitej powołuje tak wybraną Radę Ministrów i odbiera przysięgę od jej członków.

Art. 155.

1. W razie niepowołania Rady Ministrów w trybie art. 154 ust. 3 Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 14 dni powołuje Prezesa Rady Ministrów i na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę. Sejm w ciągu 14 dni od dnia powołania Rady Ministrów przez Prezydenta Rzeczypospolitej udziela jej wotum zaufania większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

2. W razie nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaufania w trybie określonym w ust. 1, Prezydent Rzeczypospolitej skraca kadencję Sejmu i zarządza wybory.

Art. 156.

- 1. Członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji lub ustaw, a także za przestępstwa popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem.*
- 2. Uchwałę o pociągnięciu członka Rady Ministrów do odpowiedzialności przed Trybunałem Stanu Sejm podejmuje na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej lub co najmniej 115 posłów większością 3/5 ustawowej liczby posłów.*

Art. 157.

- 1. Członkowie Rady Ministrów ponoszą przed Sejmem solidarną odpowiedzialność za działalność Rady Ministrów.*
- 2. Członkowie Rady Ministrów ponoszą przed Sejmem również odpowiedzialność indywidualną za sprawy należące do ich kompetencji lub powierzone im przez Prezesa Rady Ministrów.*

Art. 158.

- 1. Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imiennie kandydata na Prezesa Rady Ministrów. Jeżeli uchwała została przyjęta przez Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej przyjmuje dymisję Rady Ministrów i powołuje wybranego przez Sejm nowego Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę.*
- 2. Wniosek o podjęcie uchwały, o której mowa w ust. 1, może być poddany pod głosowanie nie wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia jego zgłoszenia. Powtórny wniosek może być zgłoszony nie wcześniej niż po upływie 3 miesięcy od dnia zgłoszenia poprzedniego wniosku. Powtórny wniosek może być zgłoszony przed upływem 3 miesięcy, jeżeli wystąpi z nim co najmniej 115 posłów.*

Art. 159.

- 1. Sejm może wyrazić ministrowi wotum nieufności. Wniosek o wyrażenie wotum nieufności może być zgłoszony przez co najmniej 69 posłów. Przepis art. 158 ust. 2 stosuje się odpowiednio.*
- 2. Prezydent Rzeczypospolitej odwołuje ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności większością głosów ustawowej liczby posłów.*

Art. 160.

Prezes Rady Ministrów może zwrócić się do Sejmu o wyrażenie Radzie Ministrów wotum zaufania. Udzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów następuje większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 161.

Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, dokonuje zmian w składzie Rady Ministrów.

Art. 162.

- 1. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów na pierwszym posiedzeniu nowo wybranego Sejmu.*
- 2. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów również w razie:*

- 1) nieuchwalenia przez Sejm wotum zaufania dla Rady Ministrów,
- 2) wyrażenia Radzie Ministrów wotum nieufności,
- 3) rezygnacji Prezesa Rady Ministrów.
3. Prezydent Rzeczypospolitej, przyjmując dymisję Rady Ministrów, powierza jej dalsze sprawowanie obowiązków do czasu powołania nowej Rady Ministrów.
4. Prezydent Rzeczypospolitej, w przypadku określonym w ust. 2 pkt 3, może odmówić przyjęcia dymisji Rady Ministrów.

- 1) Procedura tworzenia rządu w Polsce określana jest mianem „trzech kroków”. Jaki rodzaj większości musi uzyskać Prezes Rady Ministrów w pierwszym i drugim kroku aby uzyskać wotum zaufania?

.....

Co oznacza ten rodzaj większości?

.....

.....

- 2) Jaki rodzaj większości wystarcza przy trzecim kroku w czasie tworzenia rządu?

.....

Co oznacza ten rodzaj większości?

.....

.....

- 3) Który artykuł reguluje procedurę konstruktywnego wotum nieufności?

- 4) Co oznacza konstruktywne wotum nieufności?
-
-
-
-

- 5) Ilu najmniej posłów może uchwalić konstruktywne wotum nieufności dla rządu?
-

- 6) Procedurę ilu kroków w tworzeniu Rady Ministrów przewidywała Mała Konstytucja z 1992 roku?
-

Zadanie 13 (4 pkt)

Uzupełnij tabelę wpisując litery do odpowiedniej kategorii państw a następnie zaznacz (odpowiednią literą) państwa na zamieszonej poniżej mapie.

A)Hiszpania, B)Austria, C)Dania, D)Belgia, E)Rosja, F)Irlandia, G)Niemcy H)Szwecja.

Monarchia	Republika	Państwo unitarne	Państwo federacyjne

Mapa Europy

Zadanie 14 (2 pkt)

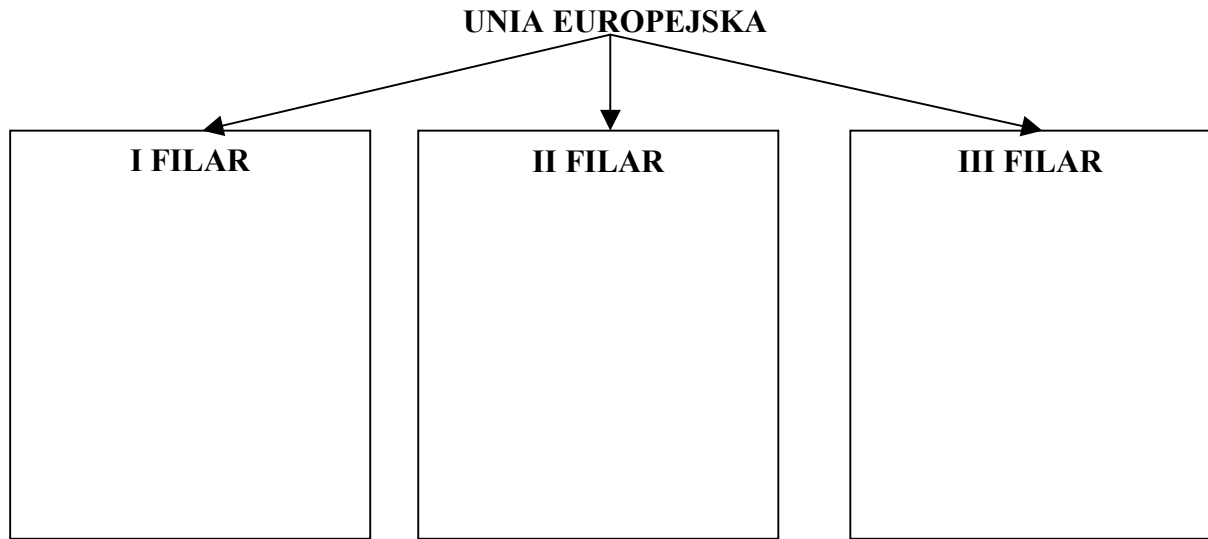
Część A

Uporządkuj chronologicznie wymienione w tabeli wydarzenia, wpisując w miejsce kropek odpowiednią cyfrę od 1 do 6.

Wydarzenie	Numer
Wprowadzenie wspólnej waluty euro w dwunastu krajach członkowskich UE.
Podpisanie Traktatów rzymskich.
Wejście w życie traktatu o Unii Europejskiej.
Podpisanie Traktatu nicejskiego.
Rozszerzenie UE o dziesięć nowych krajów.
Pierwsze bezpośrednie wybory do Parlamentu Europejskiego.

Część B

Uzupełnij schemat wpisując odpowiednie informacje w poszczególne filary.

Zadanie 15 (2 pkt)

W zamieszczonych poniżej przykładach norm prawnych określ hipotezę, dyspozycję i sankcję wpisując odpowiednie fragmenty w miejsce kropek.

Przykład 1 Art. 415 kodeksu cywilnego

Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

Hipoteza.....

Dyspozycja.....

Sankcja.....

Przykład 2 Art. 250. kodeksu karnego

Kto, przemocą, groźbą bezprawną lub przez nadużycie stosunku zależności, wywiera wpływ na sposób głosowania osoby uprawnionej albo zmusza ją do głosowania lub powstrzymuje od głosowania, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Hipoteza.....

Dyspozycja.....

Sankcja.....

Zadanie 16 (4 pkt)

Wymień zadania samorządu gminy.

A) ZADANIA WŁASNE (6 przykładów)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B) ZADANIA ZLECONE (2 przykłady)

.....

.....

.....

Zadanie 17 (15 pkt)

Część A

Zapoznaj się z zamieszczonymi poniżej materiałami i wykonaj polecenia.

Badanie CBOS „Poczucie zagrożenia biedą i postrzeganie rozmiarów ubóstwa w Polsce.”
Warszawa kwiecień 2004r.

Tabela nr 1

Które z wymienionych określić najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	V 1993	IV 1994	IV 1995	XI 1995	IV 1996	X 1996	I 1997	X 1997	I 1999	VI 2000	IV 2002	III 2004
	w procentach											
Żyjemy bardzo biednie – nie starcza nam nawet na podstawowe potrzeby	9	9	9	6	7	6	7	7	7	8	6	9
Żyjemy skromnie – musimy na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować	43	43	42	39	38	34	32	33	36	39	34	39
Żyjemy średnio – starcza nam na co dzień, ale musimy oszczędzać na poważniejsze zakupy	45	44	45	49	50	54	54	54	50	45	53	46
Żyjemy dobrze – starcza nam na wiele bez specjalnego oszczędzania	3	3	3	5	5	6	6	5	6	7	7	6
Żyjemy bardzo dobrze – możemy pozwolić sobie na pewien luksus	0*	0*	1	1	0*	0*	1	1	1	1	1	0*

* Mniej niż 0,5%

Po analizie powyższego fragmentu badań (Tabela nr 1) odpowiedz na pytania:

1) W jaki sposób badani oceniali poziom życia polskich rodzin w 2002r. i 2004r?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

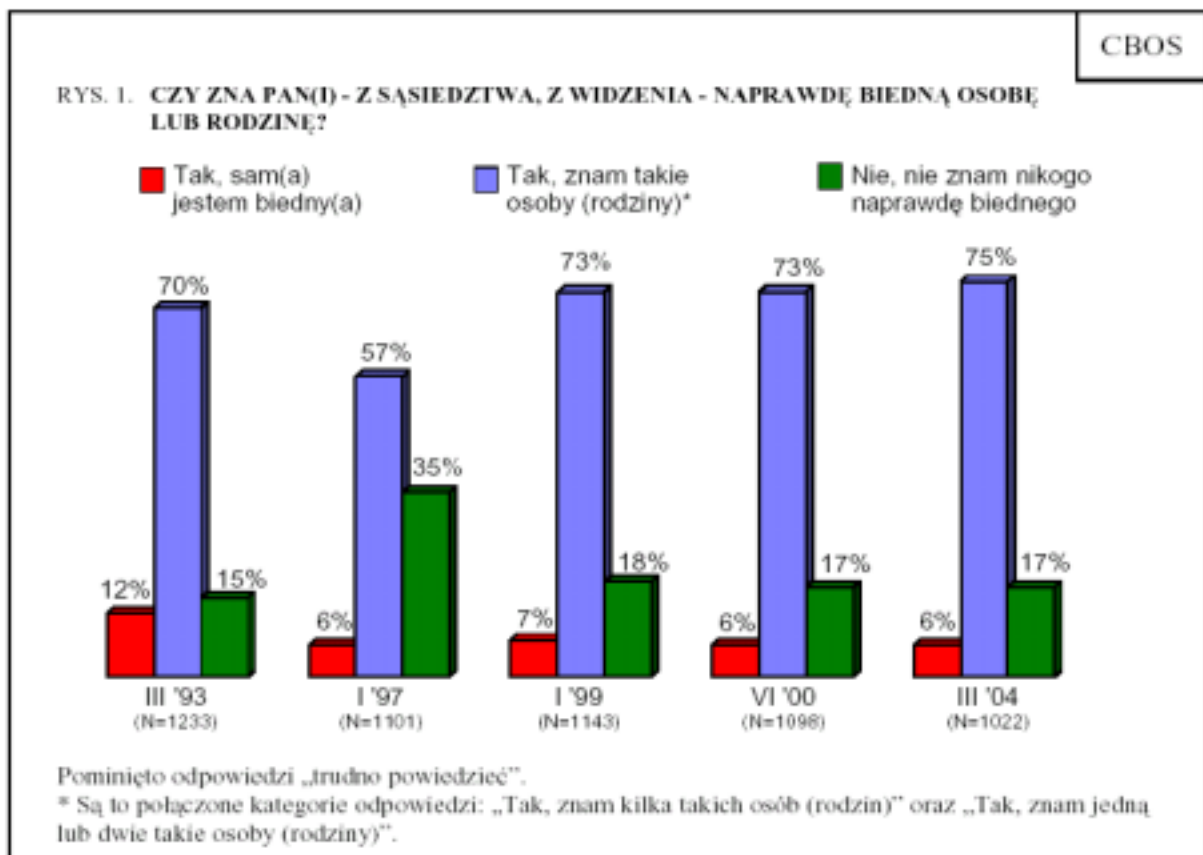
2) Od jakich czynników może być zależna ocena poziomu życia rodzi? Wymień dwie zależności.

.....

.....

.....

.....

3) Jaki procent badanych w ciągu ostatnich czterech lat uważa się za ludzi biednych?

.....

4) Jaki procent badanych w 2004r. uważał, że zna rodziny żyjące w ubóstwie?

.....

5) W jakich latach i o ile zmniejszyła się liczba Polaków utozsamiających się z ludźmi biednymi?

.....

.....

Tabela 2

Co, Pana(i) zdaniem, przede wszystkim decyduje o tym, że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z biedy?	Wskazania respondentów wg terminów badań			
	I 1997	I 1999	VI 2000	III 2004
	w procentach (w nawiasach podano kolejność)			
Brak pracy, bezrobocie	58(1)	67(1)	79(1)	79(1)
Brak wykształcenia, kwalifikacji zawodowych	26(7)	32(5)	35(2)	38(2)
Brak wsparcia i opieki ze strony państwa	20(8)	20(8)	34(3)	35(3)
Alkoholizm	35(4)	39(2)	31(5)	31(4-5)
Niezaradność życiowa, bezradność w załatwianiu swoich spraw	40(3)	33(4)	27(6-7)	31(4-5)
Niskie emerytury, renty	29(6)	31(6)	32(4)	27(6)
Choroba, kalectwo	41(2)	37(3)	27(6-7)	23(7)
Lenistwo, niechęć do podejmowania pracy	31(5)	25(7)	20(8)	18(8)
Brak szczęścia, ślepy los	5(10)	5(9-10)	5(9)	5(9)
Brak wsparcia i opieki ze strony rodziny, brak rodziny	6(9)	5(9-10)	3(10)	4(10)
Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli wybrać trzy czynniki				

6) Co najbardziej utrudnia, zdaniem badanych, wydostanie się z biedy? Podaj przyczyny i wskaźniki procentowe.

a) w latach 1997 – 2000?

.....

.....

.....

.....

b) w latach 2000 – 2004?

.....

.....

.....

.....

c) w latach 1997 – 2004?

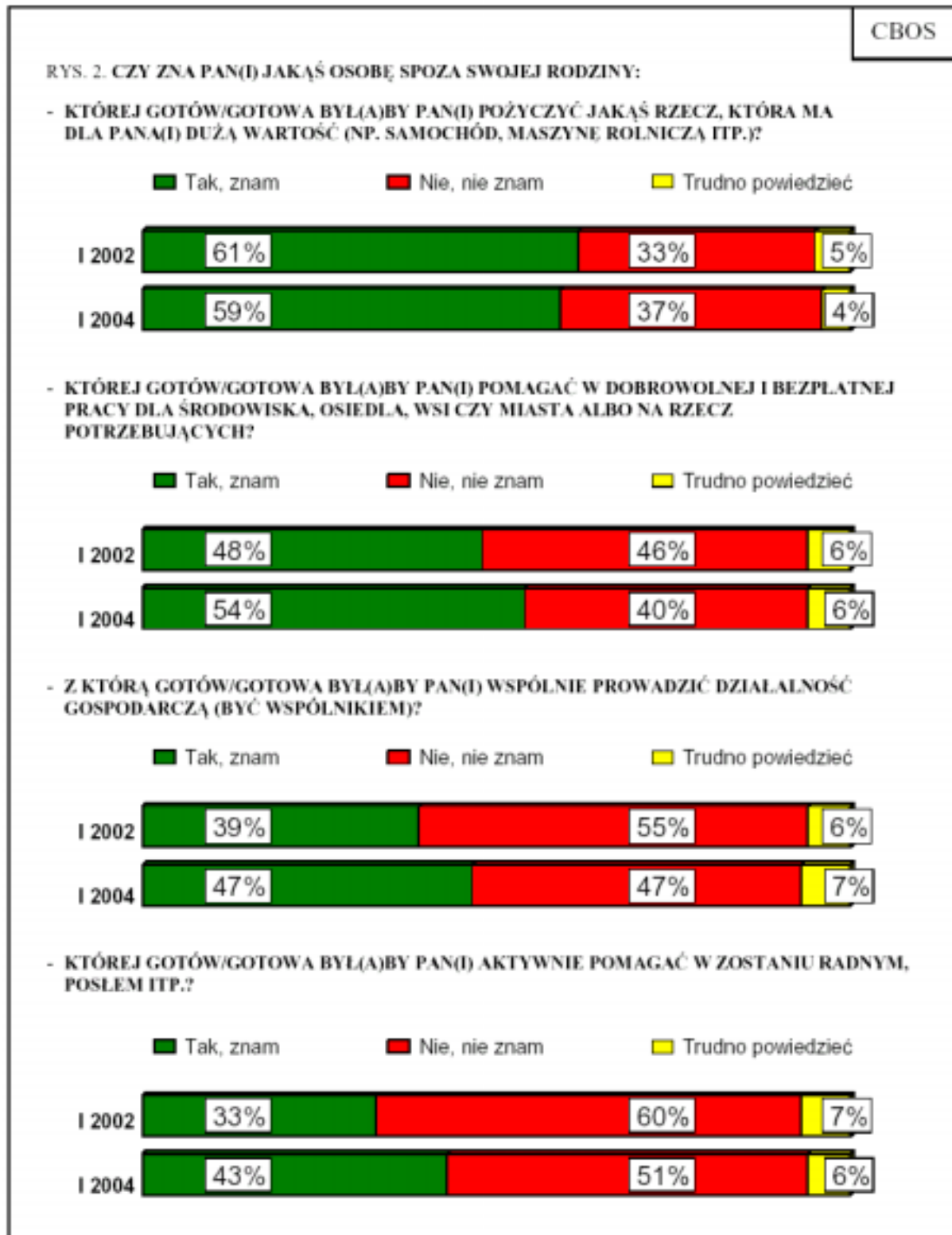
.....

.....

.....

Część B

Zapoznaj się z zamieszczonymi poniżej wykresami, które pochodzą z badań CBOS „Gotowość do współpracy z innymi” Warszawa marzec 2004, a następnie odpowiedz na pytania.

1) Jakie przesłanki przyjęto w badaniach, jako przejaw gotowości do współpracy respondentów?

.....

.....

.....

.....

2) O jaki procent wzrosła od 2002r. do 2004r. gotowość Polaków do współpracy w dziedzinach (podaj wartości procentowe):

- a) politycznej
- b) gospodarczej
- c) społecznej

Zadanie 18 (14 pkt)

Napisz list do radnego powiatu (maksymalnie jedna strona), w którym przedstawisz swoje stanowisko w sprawie budowy domu pomocy społecznej w twojej miejscowości. Na poparcie swoich argumentów wykorzystaj między innymi materiały zamieszczone w zadaniu 17 oraz 8, a także wiedzę pochodzącą z innych źródeł.

Pamiętaj aby uwzględnić różne aspekty problemu tj.: społeczne, edukacyjne, ekonomiczne, komunikacyjne. Pamiętaj także, o właściwej formie wypowiedzi.

**MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
ARKUSZ I (80 pkt)**

Numer zadania	Model odpowiedzi	Schemat punktowania	
		Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
1	a	0 – 1 pkt	1 pkt
2	b	0 – 1 pkt	1 pkt
3	d	0 – 1 pkt	1 pkt
4	b	0 – 1 pkt	1 pkt
5	d	0 – 1 pkt	1 pkt
6	a	0 – 1 pkt	1 pkt
7	Prawda: 1, 5, 6, 7. Fałsz: 2, 3, 4, 8.	1pkt za 4 poprawne wskazania; za 8 – 2 pkt	2 pkt
8	<p>1) W Polsce wg prognoz do 2030r. będzie nadal następować spadek liczby ludności (1), przy czym wzrastać będzie liczba ludności na wsi a spadać w mieście; różnica ta może być skutkiem przemieszczania się ludności z miasta na wieś (suburbanizacja) (2). W badanym okresie w całej populacji będą przeważać kobiety, zarówno w mieście jak i na wsi, ale od 2017r. na wsi będzie więcej mężczyzn niż kobiet.(3)</p> <p>2) Przyczyny spadku liczby ludności to m.in.:</p> <p>a) trudna sytuacja ekonomiczna i społeczna pokolenia, które jest w wieku prokreacyjnym,</p> <p>b) zmniejszenie świadczeń socjalnych na rzecz rodziny,</p> <p>c) brak polityki prorodzinnej w programach kolejnych rządów,</p> <p>d) rosnący poziom wykształcenia ludności,</p> <p>e) trudności na rynku pracy.</p> <p>W pytaniu nr 2 należy uwzględnić inne przyczyny, które są zgodne z rzeczywistością.</p> <p>3) Wg prognoz będzie następował spadek urodzeń, przy wzroście przeciętnej długości życia. Wyjątkiem będą lata 2011-2014 kiedy nastąpi wzrost urodzeń w stosunku do poprzedniego okresu.</p> <p>4) W najbliższych latach wzrośnie nieco skala migracji zagranicznych, dlatego zwiększy się nieznacznie ujemne saldo migracji, z obecnych kilkunastu tysięcy osób rocznie do 24 tys. osób około 2010r.</p>	<p>Za wskazanie 2 przesłanek (numery przesłanek w nawiasach) 1 pkt; za 3 – 2 pkt.</p> <p>1 pkt za dwie przesłanki.</p> <p>0 - 1 pkt</p> <p>0 – 1 pkt</p>	5 pkt
9	<p>Część A</p> <p>1) przysparza społeczeństwu nowych członków;</p> <p>2) przygotowuje jednostkę do samodzielnego życia, przekształca istotę biologiczną w</p>	1 pkt za 3 poprawne wskazania, za 7– 2 pkt	4 pkt

	<p>społeczną;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) wprowadza jednostkę w świat kultury; 4) zapewnia swoim członkom wsparcie emocjonalne; daje poczucie bezpieczeństwa; 5) członkowie rodziny tworzą wspólne gospodarstwo domowe; zapewnia swoim członkom wsparcie materialne; 6) zaspokaja potrzeby odpoczynku i rozrywki; 7) zaspokaja potrzeby emocjonalne swoich członków. <p>Należy uznać inne odpowiedzi zgodne z rzeczywistością.</p> <p>Część B</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rewolucja obyczajowa; 2) postępująca laicyzacja; 3) zanik tradycyjnych systemów wartości; 4) postępujący zanik autorytetów, szczególnie w rodzinach; 5) indywidualizacja w społeczeństwach; 6) wcześniejsze dojrzewanie biologiczne młodzieży; 7) ruch emancypacji kobiet; 8) rozpowszechnianie się kultury masowej; 9) oddziaływanie mediów. <p>Należy uznać inne odpowiedzi zgodne z rzeczywistością.</p>	1 pkt za 2 poprawne przyczyny, za 4– 2 pkt	
10	<ol style="list-style-type: none"> 1) charyzmatyczny 2) legalny 3) tradycyjny 	0 – 1 pkt	1 pkt
11	<p>Część A</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) e, k, l 2) c, d, j 3) a, h, i 4) b, f, g <p>Część B</p> <p>1)- B; 2)- D; 3)- C; 4)- E; 5)- F.</p> <p>Część C</p> <p>1) Adolf Hitler; 2) Fidel Castro; 3) Józef Stalin</p>	<p>1 pkt za 3 poprawne rozwiązania, za 7– 2 pkt; za 9– 3 pkt (max).</p> <p>Za dwa poprawne wskazania 1 pkt; za 5 – 2 pkt</p> <p>0 – 1 pkt</p>	6 pkt
12	<p>Część A</p> <p>A) Kompetencje Sejmu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - może zmienić konstytucję wraz z Senatem, - uchwała ustawy, w tym ustawę budżetową (budżet państwa) wraz z Senatem, - kontroluje wykonanie budżetu państwa, - może powołać komisję śledczą, - grupa co najmniej 15 posłów ma inicjatywę ustawodawczą, - posłowie mogą występować do rządu z interpelacjami i zapytaniami (kontrola rządu), - wyraża zgodę na ratyfikację ważnych umów międzynarodowych, - bierze udział w powoływaniu i odwoływaniu 	1 pkt za 2 wskazania; za 4 – 2 pkt, za 6 – 3 pkt.	15 pkt

	<p>rządu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wybiera (powołuje) członków Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, prezesa NIK, NBP, IPN, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych oraz część składu Rady Polityki Pieniężnej i Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Krajowej Rady Sądownictwa; uchwały Sejmu powołujące prezesa NIK, IPN, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Głównego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wymagają zgody Senatu, <p>B) Kompetencje Senatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wraz z Sejmem może zmienić konstytucję, - ma inicjatywę ustawodawczą, - w drodze ustawodawczej może do projektu ustawy przyjętej przez Sejm wprowadzić poprawki lub wnioskować o jej odrzucenie, - wyraża zgodę na ratyfikację umów międzynarodowych, - wyraża zgodę na rozpisanie przez Prezydenta RP referendum, - wyraża zgodę na obsadzenie przez Sejm stanowisk: prezesa NIK, IPN, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Głównego Inspektora Ochrony Danych Osobowych , - wybiera swoich przedstawicieli do Rady Polityki Pieniężnej i Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Krajowej Rady Sądownictwa. <p>C) Kompetencje Zgromadzenia Narodowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyjmuje przysięgę od nowego wybranego Prezydenta RP, - stwierdza niezdolność Prezydenta RP do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia większością 2/3 ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego, - zdecydować o ewentualnym postawieniu Prezydenta RP przed Trybunałem Stanu w stan oskarżenia; postawienie Prezydenta w stan oskarżenia może nastąpić uchwałą Zgromadzenia Narodowego podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego na wniosek co najmniej 140 członków Zgromadzenia Narodowego. 	<p>1 pkt za 2 wskazania; za 4 – 2 pkt.</p> <p>1 pkt za 2 wskazania.</p>	
	<p>Część B</p> <p>I) Marszałkowie Sejmu 1) B; 2) D; 3) H; 4) E; 5) F; 6) J; 7) H; 8) L.</p> <p>II) Marszałkowie Senatu 1) A; 2) I; 3) K; 4) C; 5) G;</p>	<p>1 pkt za 4 poprawne wskazania, za 8– 2 pkt</p> <p>0 – 1 pkt</p>	

	<p>Część C</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) większość bezwzględna (bezwzględna większość głosów); większość głosów za niż przeciw łącznie z głosami wstrzymującymi się, 2) większość zwykła; (zwykła większość głosów); większość głosów za niż przeciw, przy czym nie liczą się głosy wstrzymujące się, 3) art. 158, 4) konstruktywne wotum nieufności oznacza, że w jednej uchwale wyrażone zostaje wotum nieufności dla dotychczasowego rządu i równoczesny wybór nowego Prezesa Rady Ministrów (premiera), 5) 231 posłów, 6) 5 kroków (pięciu kroków), 	<p>0 – 1 pkt (podanie większości i zdefiniowanie jej)</p> <p>0 – 1 pkt (podanie większości i zdefiniowanie jej)</p> <p>0 – 1 pkt</p> <p>0 – 1 pkt</p> <p>0 – 1 pkt</p> <p>0 – 1 pkt</p>	
13	<p>Monarchie: A; C; D; H Republiki: B; E; F; G Państwa unitarne: A; C; F; H Państwa federacyjne: B; D; E; G. Zdający umieszcza poprawnie państwa na mapie.</p>	<p>1 pkt za poprawne przyporządkowanie dwóch państw i oznaczenie ich na mapie. Max – 4 pkt</p>	4 pkt
14	<p>Część A 5; 1; 3; 4; 6; 2.</p>	<p>0 – 1 pkt</p>	2 pkt
	<p>Część B I FILAR: Wspólnoty Europejskie: Traktat WE (1957); Traktat Euroatom (1957); EWWiS (1951) II FILAR Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa III FILAR Wspólna polityka w sprawach wewnętrznych i sprawiedliwości</p>	<p>0 – 1 pkt</p>	
15	<p>art. 415 k.c. hipoteza: <i>Kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę</i> dyspozycja: <i>obowiązany jest do jej naprawienia</i> sankcja: - (brak)</p> <p>art. 250 k.k. hipoteza: <i>Kto, przemocą, groźbą bezprawną lub przez nadużycie stosunku zależności, wywiera wpływ na sposób głosowania osoby uprawnionej albo zmusza ją do głosowania lub powstrzymuje od głosowania,</i> dyspozycja: <i>podlega karze</i> sankcja: <i>pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5</i></p>	<p>1 pkt za poprawne wskazanie w jednej normie prawnej hipotezy, dyspozycji i sankcji. Max 2 pkt.</p>	2 pkt
16	<p>Zadania własne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie dróg gminnych; kanalizacji, wodociągów; - organizacja gminnych placówek ochrony zdrowia; - prowadzenie szkół podstawowych i 	<p>Po 1 pkt za dwa przykłady. Max 3 pkt.</p>	4 pkt

	<p>gimnazjów;</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie żłobków i przedszkoli; - opieka społeczna; - ochrona przeciwpożarowa; - zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego; - zagospodarowanie przestrzenne gminy; - gospodarowanie mieniem komunalnym gminy; - prowadzenie gminnych domów kultury; - ochrona środowiska. <p>Należy uwzględnić inne odpowiedzi zgodne z rzeczywistością.</p> <p>Zadania zlecone:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie urzędu stanu cywilnego, rejestracja urodzeń, małżeństw i zgonów; - wydawanie dowodów osobistych. <p>Należy uwzględnić inne odpowiedzi zgodne z rzeczywistością.</p>	1 pkt za dwa przykłady.	
17	<p>Część A</p> <p>1) W 2004r. w porównaniu z 2002r. pogorszył się (wg badanych) poziom życia polskich rodzin. Obecnie 9% Polaków (wzrost o 3 punkty) uważa, że ich rodziny żyją bardzo biednie (<i>nie starcza nam nawet na podstawowe potrzeby</i>), prawie dwie piąte (39%, wzrost o 5 punktów) twierdzi, że każdego dnia musi liczyć się z wydatkami (<i>żyjemy skromnie - musimy na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować</i>). Dlatego zmniejszyła się (z 53% do 46%) liczba rodzin żyjących na średnim poziomie, a wzrosła (z 40% do 48%) łączna liczba tych, którym żyje się gorzej niż średnio. Nie zmienił się natomiast odsetek rodzin żyjących - według własnej oceny - powyżej średniego poziomu.</p> <p>2) Ocena poziomu życia rodzin, zależy od:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poziomu wykształcenia i kwalifikacji badanych, - miejsca zamieszkania badanych, - aktywności bądź bierności zawodowej badanych, - sytuacji materialnej badanych. <p>Należy uwzględnić inne odpowiedzi zgodne z rzeczywistością.</p> <p>3) 6%</p> <p>4) 75%</p> <p>5) w latach 1993 - 1997, o połowę (o 50%)</p> <p>6)</p> <p style="padding-left: 20px;">a) W latach 1997-2000 wskazania na brak pracy jako przyczynę biedy wzrosły z 58% do 79%, a na brak wsparcia i opieki ze strony państwa - z 20% do 34%. W tym czasie umacniało się także przekonanie, że</p>	<p>Za wskazanie dwóch przesłanek 1 pkt; za trzy - 2 pkt.</p> <p>1 pkt za podanie dwóch przyczyn.</p> <p>0 - 1 pkt 0 - 1 pkt 0 - 1 pkt</p> <p>1 pkt za dwie przesłanki; za 3 – 2 pkt.</p>	15 pkt

	<p>źródłem ubóstwa są niskie świadczenia emerytalno-rentowe.</p> <p>b) W latach 2000-2004 opinie o sprawczej roli bezrobocia oraz opieki socjalnej państwa utrzymały się na niezmiennym poziomie. Natomiast obecnie nieco mniej osób niż przed czterema laty (spadek z 32% do 27%) uważa, że przyczyną trwałej biedy są niskie renty i emerytury.</p> <p>c) W latach 1997-2004 oprócz opinii o wpływie bezrobocia na niemożność wydostania się z biedy, powoli, ale systematycznie rosło (z 26% do 38%) przekonanie, że istotną przyczyną trwałego ubóstwa jest brak wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, utrudniający zdobycie dobrze płatnej pracy.</p> <p>Część B</p> <p>1) Przejawem gotowości do współpracy są w badaniach deklaracje, że ankietowani znają osoby spoza rodziny, z którymi gotowi byłiby współdziałać w konkretnych sprawach, takich jak: pożyczanie wartościowej rzeczy, wspólna praca społeczna na rzecz środowiska lokalnego, wspólne prowadzenie działalności gospodarczej, współpraca w kampanii przed wyborami samorządowymi lub parlamentarnymi.</p> <p>2)</p> <p>a) 23% (o 10 punktów)</p> <p>b) 17% (o 8 punktów)</p> <p>c) 11% (o 6 punktów)</p>	<p>1 pkt za dwie przesłanki; za 3 – 2 pkt.</p> <p>1 pkt za dwie przesłanki.</p> <p>0 – 1 pkt</p> <p>0 – 1 pkt</p> <p>0 – 1 pkt</p> <p>0 – 1 pkt</p>	
18	<p>Do oceny listu należy zastosować następujące kryteria:</p> <p>1) Jasno sformułowane stanowisko</p> <p>2) Uzasadnienie stanowiska w postaci argumentów przemawiających na jego rzecz z uwzględnieniem wymienionych w poleceniu aspektów tego problemu:</p> <p>A) społecznych</p> <p>B) edukacyjnych</p> <p>C) ekonomicznych</p> <p>D) komunikacyjnych</p> <p>3) Właściwie wykorzystanie materiałów z zadania 17 oraz 8.</p> <p>4) Stopień preswazyjności wypowiedzi (zwroty retoryczne, siła przekonywania)</p> <p>5) Zgodność formy wypowiedzi z sytuacją komunikacyjną.</p>	<p>0 - 1 pkt</p> <p>0 – 2 pkt</p> <p>0 – 2 pkt</p> <p>0 – 2 pkt</p> <p>0 – 2 pkt</p> <p>0 – 2 pkt</p> <p>0 - 1 pkt</p> <p>0 – 2 pkt</p>	14 pkt

Opracowanie: Urszula Małek